



Tutkijalta suoraan kuultua

TOIMITUS

Katariina Holma, professori Oulun yliopistosta

Katariina Holman tieteenala on kasvatustieteiden filosofia, ja hänen tutkimuksensa käsittelee kansalaiseksi kasvamisen teoriaa moniarvoisissa ja muuttuvissa yhteiskunnissa sekä kasvatustieteellisen tutkimuksen tieteenfilosofiaa. Tällä hetkellä hän perehtyy rationaalisuuden käsitteeseen pragmatismissa sekä sen merkitykseen vastuullisten käytäntöjen jäseneksi kasvamisen teoretisoinnissa.

Mitä kuuluu? Millainen päivä sinulla on tänään ollut?

Katariina Holma: Tänään on ollut hyvä päivä. Eletään elokuun puoltaväliä, ja syyslukukautta käynnistellään. Loman rentottava vaikutus tuntuu vielä.

Miten päädyit tutkijaksi?

Katariina Holma: Aloitin opintoni Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksella vuonna 1992. Tuohon aikaan meitä opiskelijoita kannustettiin opiskelemaan monenlaista; ensimmäisenä opiskeluvuonnani opiskelin muistaakseni ainakin kasvatustiedettä, kehitystutkimusta, naistutkimusta ja kulttuuriantropologiaa. Pikkuhiljaa huomasin, että eri opinnoissa minua kiinnostivat erityisesti filosofiset sisällöt. Ryhdyin opiskelemaan teoreettista filosofiaa, josta innostuin todella paljon. Opettajani myös kannustivat jatkamaan kohti väitöskirjaa. Maisteriksi valmistuessani ajattelin, että niin kauan kuin joku minulle tästä maksaa, jat-



Katariina Holma,
<https://orcid.org/0000-0001-6062-6070>
(Kuva: Mikko Törmänen)

kan tällä alalla. Sain pian valmistuttuani ensin Suomen Kulttuurirahaston apurahan ja sitten viisivuotisen assistentin paikan kasvatustieteen laitokselta.

Mikä on parasta työssäsi?

Katariina Holma: Nykyään työssäni parasta ovat tutkimusryhmäni mahtavat väitöskirjantutkijat ja tutkijatohtorit, joiden kanssa pääsen oppimaan uutta ja käymään tärkeitä filosofisia

keskusteluja aina ajankohtaisista kasvatusfilosofisista kysymyksistä.

Ketkä ovat olleet keskeisiä henkilöitä urapolullasi?

Katariina Holma: Voi, näitä on niin paljon! Ihminen ei tee mitään yksin, eivätkä tähän tekstiin mahdu läheskään kaikki, jotka ovat olleet työni kannalta tärkeitä. Kasvatustieteen laitoksella filosofian opintoihin kannustivat erityisesti professorit Kari E. Nurmi ja Tapio Puolimatka. Akateemikko Ilkka Niiniluoto oli tuolloin teoreettisen filosofian professori ja toimi filosofian graduni ohjaajana. Hänen palautteensa ja käymämme keskustelut olivat tärkeitä niin akateemisen ajatteluni kuin akateemisen itsetunnonkin kannalta. Professori Sami Pihlström oli väitöskirjani huolellinen ja perusteellinen ohjaaja. Siihen aikaan kansainvälisistä artikkeleista koostuva väitöskirja ei vielä ollut alallamme kovin yleistä, mutta onnekseni valitsin tuon väitöskirjamuodon. Tähän kannusti lämpimästi myös tuolloin samalla laitoksella työskennellyt yliopistopedagogiikan professori, nykyinen Helsingin yliopiston rehtori Sari Lindblom. Erityisen tärkeää oli, että pääsin heti väitöstutkimukseni aloitettua kansainvälisiin konferensseihin. Siellä tutustuin tutkimusteemani kannalta keskeisiin henkilöihin, kuten Sharon Bailin, Nicholas C. Burbules, Emily Robertson ja Harvey Siegel. Israel Scheffler, jonka kasvatusfilosofiasta tein väitöskirjaa, kutsui minut kotiinsa keskustelemaan tutkimuksestani. Oli upeaa kokea, miten nuori tutkija otettiin mukaan kansainväliseen tutkijayhteisöön lämmöllä kannustaen mutta myös kriittisiä, ajattelua eteenpäin vieviä kommentteja esittäen.

Pohditko koskaan mitään muita ammatteja?

Katariina Holma: En ollut lukio- tai opiskelijavuosinani erityisen urasuuntautunut; en kauheasti pohtinut tulevaisuutta. Kasvatusala kiinnosti jollain tavalla, mihin kytkeytyy hauska

anekdootti: kirjoitin ylioppilasaineeni otsikolla Voiko rauhantahtoisuuteen kasvattaa? Tämä kysymys kiinnostaa muuten vieläkin!

Mitkä tutkimukselliset ilmiöt kiinnostavat sinua tällä hetkellä eniten?

Katariina Holma: Kasvatusfilosofina minua kiinnostavat tietenkin kasvatuksen arvot ja päämäärät sekä se, miten niitä perustelemme ja tarvittaessa uudistamme. Taustani on pragmatistisessa filosofiassa, jossa olennaista on tarkastella filosofisia kysymyksiä suhteessa kasvatuksen käytäntöihin sekä uusimpaan empiiriseen tutkimustietoon. Tässä kasvatusfilosofisessa kehyksessä minua kiinnostaa erityisesti se, miten uusi tutkimustieto ajattelu- ja prosesseistamme, esimerkiksi tunteiden roolista niissä, tulisi ottaa huomioon kasvatettaessa itsenäisesti ajattelevia ja vastuullisia demokraattien kansalaisia.

Mitkä ovat vahvuutesi tutkijan työssä? Entä kehityskohteesi?

Katariina Holma: Vahvuuksiani ovat ainakin looginen ja johdonmukainen ajattelu sekä verrattain napakka ja rönsyilemätön kirjoitustyyli. Pysyvä kehityskohde on oppia näkemään asioita uusin tavoin sekä löytää sanoja ja käsitteitä ilmiöille, joista aiemmin ei ole ymmärtänyt ainakaan riittävästi.

Mitä odotat eniten tulevaisuudelta?

Katariina Holma: Haluan oppia yhä syvemmin elämään elämää, jossa luovuus, ilo ja leikki ovat mukana. Odotan inspiroivia kohtaamisia kollegoiden, ystävien ja perheenjäsenten kanssa sekä mahdollisuutta viettää aikaa myös luonnon keskellä.

Jatka lauseita:

Tänään aion ... lopettaa työpäivän ajoissa ja mennä Oulujokeen uimaan.

Harrastukseni ovat ... kaunokirjallisuus, kuntoilu – erityisen rakas laji on perinteinen murtomaahiihto – ja käsityöt. Nuorempana harrastin monentyypistä musiikkia. Tähän harrastukseen palasin vuosi sitten perustamalla kahden sisaruksen ja puolisoni kanssa yhtyeen, jonka työnimi on Never too late.

Haluaisin joskus vielä oppia ... kirjoittamaan kaunokirjallisuutta tai runoja ja soittamaan paremmin kitaraa.

Salainen taitoni on ... tuottaa laulustemmoja ja lennosta esimerkiksi yhteislauluja elävöittämään.

Emeritusprofessori Reijo Miettisen esittämä kysymys numerosta 3/23: Mitä koulu ja kasvatus voisivat tehdä luontokadon ehkäisemiseksi?

Katariina Holma: Aikaa luontokadon ehkäisemiseksi on niin vähän, että emme voi tuudit-

tautua siihen, että ratkaisu löytyy yksinomaan kasvatuksesta. Ei myöskään olisi oikein ajatella, että me aikuiset jatkamme nykyistä elämäntapaamme, mutta kasvatamme lapset ja nuoret muuttamaan tilanteen. Kasvatuksen osalta näen tärkeänä etsiä yhdessä uusien sukupolvien kanssa sellaisia merkityksellisen elämän tapoja, jotka ottavat luonnon kantokyvyn radikaalisti uudella tavalla huomioon. Nuorille tulisi antaa uhkakuvien ja rajoitusten oheen toivoa siitä, että hyvää elämää on mahdollista rakentaa yhdessä myös uudessa, muun luonnon paremmin huomioivassa maailmassa.

Mitä haluat kysyä seuraavalta haastateltavalta?

Katariina Holma: Miten näet tekoälyn muut-tavan koulua ja kasvatusta tulevaisuudessa? Mikä kasvatuksessa säilyy käsityksesi mukaan samana maailman muuttuessa, vai säilyykö siinä enää mikään entisellään?